

Utlåtande 2011:152 RVII (Dnr 325-2807/2010)

Satsning på ungdomar, fritid och nykterhet

Motion (2010:42) av Tomas Rudin och Hassan Said Mahamed (båda S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2010:42) av Tomas Rudin och Hassan Said Mahamed (båda S) om ”Satsning på ungdomar, fritid och nykterhet” anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

I Stockholmsenkäten 2010 om ungdomars drogvanor framkommer att andelen pojkar som prövat narkotika ökar med tre procentenheter, från 18 till 21 procent, samtidigt som introduktionsåldern sjunker. Motionärerna Tomas Rudin och Hassan Said Mahamed (båda S) vill vända denna utveckling genom en satsning på ungdomar, fritid och nykterhet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att mycket av det som efterfrågas i motionen redan genomförs. Sedan år 2002 finns preventionssamordnare eller kontaktpersoner, som arbetar med dessa frågor, i alla Stockholms stads 14 stadsdels-

nämnder. Dessa samordnare fungerar som resurspersoner för det lokala arbetet mot alkohol, tobak och andra droger. Arbetet sker i stor utsträckning i samarbete med föräldrar, skola och polis. Inom socialnämnden finns utvecklingsenheten där utvecklingen av det centrala drog- och brottsförebyggande arbetet i staden finns samlat. Enhetens huvudsakliga uppgift är att sprida kunskap om verkningsfulla metoder samt att stimulera till förebyggande arbete inom dessa områden.

Socialnämnden anser att staden har en bra struktur för drogförebyggande arbete. För att nå ungdomar som prövar alkohol eller andra droger måste det finnas ett fungerande skyddsnät omkring dem i skolan och i lokalsamhället. Ett strukturerat samarbete mellan skola, socialtjänst, fritidsverksamheter, polis och frivilligorganisationer är avgörande. Intentionen måste alltid vara att sträva efter samarbete och dialog med ungdomarnas familjer. Ett utvecklat samarbete mellan olika instanser gör det lättare att nå ungdomar i riskzon eftersom det finns fler upparbetade kanaler.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser att det förebyggande arbetet är utomordentligt viktigt för att motverka ungdomars användning av tobak, alkohol och andra droger. I samverkan med polis, skola och förskola har nämndens verksamhetsområden för social omsorg och förebyggande ungdomsinsatser bildat nätverket ”Myndigheter i samverkan”. Nätverkets utåtriktade arbete organiseras i områdesgrupper, en i varje stadsdel, som bland annat följer upp Stockholmsenkäten och arrangerar föreläsningar.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att de viktigaste förebyggarna är föräldrarna och här har stadsdelsnämnderna, landstinget och utbildningsnämnden ett viktigt uppdrag att erbjuda föräldrar generellt och riktat föräldrastöd. Det är även viktigt att erbjuda föräldrar arenor för att bygga nätverk mellan varandra och ge dem möjlighet att upprätta gemensamma överenskommelser gällande deras barn. När det gäller förskola och skola är det viktigt att stärka skyddsfaktorerna runt barnen. Detta kan ske genom att barnen är mer delaktiga och har inflytande i förskolans/skolans verksamhet, men även genom bland annat social emotionell träning. Detta stärker barnens självförtroende och självkänsla.

Ålvsjö stadsdelsnämnd anser att när det gäller nämndens insatser för att motverka att ungdomar hamnar i droganvändning arbetar stadsdelsnämnden utifrån flera perspektiv. Det gäller att begränsa tillgången av alkohol och droger såväl lokalt som regionalt. Målgrupperna för tillsyn och information är affärer, kända langare, äldre kamrater, äldre syskon, föräldrar, andra vuxna m.fl. Stadsdelsnämnden samarbetar i dessa frågor med föräldravandrare och polis.

Mina synpunkter

Motionärerna väcker en viktig fråga som rör våra unga och den ökade användningen av narkotika. För Maria Ungdom innebar 2010 ett trendbrott då cannabis blev den vanligaste orsaken till varför unga söker hjälp. Jag välkomnar därför regeringens nya ANDT-strategi (Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak) som vi nu börjat arbeta med. Den inkluderar till stora delar det som motionärerna efterfrågar så som informationskampanjer och utbildning, aktiva samarbeten med föreningsliv och frivilligorganisationer samt satsningar på dem som är mest utsatta. Genom detta arbete har vi en reell möjlighet att minska efterfrågan bland unga. För att detta arbete ska få ett snabbt genomslag har staden skjutit till extra medel till stadsdelsnämnderna under året.

Stockholm stads kommunfullmäktige har nyligen reviderat STAN-programmet (Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program) som är ett strukturerat samarbete mellan skola, socialtjänst, fritidsverksamheter, polis och frivilligorganisationer. Ett sådant samarbete är nödvändigt för att nå goda och mätbara resultat. Genom Stockholmenkäten ser vi att det finns exempel på stadsdelar som framgångsrikt lyckats minska alkoholkonsumtionen bland unga. Därför är det viktigt att fortsätta att arbeta med STAN-programmet och använda den kunskap vi fått från lyckade åtgärder.

Under 2011 implementeras en nationell satsning på sociala insatsgrupper för att minska rekryteringen av unga till kriminella nätverk. Inom dessa nätverk förekommer ofta användning och försäljning av narkotika. Spånga/Tensta blev utvald att vara med i det nationella försöksprojektet som en av tolv kommuner i landet. Tanken bakom de sociala insatsgrupperna är att slå en tryggring runt de barn och unga vuxna som riskerar att hamna snett. Detta inkluderar socialtjänst, polis, skola samt, det som motionären påpekar som viktigt, även föreningslivet och frivillighetsorganisationer. Då problematiken med kriminella gäng är verklighet i Stockholmsområdet tar vi detta på största allvar. Därför kommer arbetet med att starta sociala insatsgrupper i övriga delar av staden att fortsätta.

Jag delar motionärernas syn på vikten av ett väl fungerande föreningsliv och jag är därför glad över det rika utbud som finns runt om i staden. Jag vill också lyfta fram betydelsen av stadens satsningar på sommarjobb till ungdomar. För att exemplifiera detta arbete kunde till exempel alla ensamkommande ungdomar och unga vuxna som ville erbjudas sommarjobb eller praktikplats oavsett språkbegränsningar 2011.

Under året har många av stadens riktlinjer kompletterats med att ett barnperspektiv lagts till i enlighet med FN:s barnkonvention. Detta innebär att

skydds nätet runt de barn som befinner sig i en extra utsatt situation, exempelvis barn till hemlösa och missbrukare förstärks. Genom att tidigt kunna upptäcka och erbjuda stöd ökar möjligheterna till en trygg och bra start i livet.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2010:42) ”Satsning på ungdomar, fritid och nykterhet” av Tomas Rudin och Hassan Said Mahamed (båda S)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* och *Tomas Rudin* (båda S) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Bifall motionen i sin helhet.
2. Därutöver anföras.

Vi måste satsa på våra ungdomar. Ju mer vi satsar idag desto mindre behöver vi ta itu med dem som har hamnat snett senare i livet. Vi är oroade över att andelen niondeklassare som uppgivit att de någon gång har provat narkotika, samt elever som har en mer problematisk konsumtion, har ökat. Precis som socialförvaltningen själva påpekar i sitt svar på motionen så går utvecklingen åt fel håll vad gäller ungdomars drogavvändning. Vi anser därför att socialförvaltningens slutsats om att det görs tillräckligt mycket inte är godtagbart. Vi vill istället se ökade insatser och resurser som går till det förebyggande arbetet så som det hänvisas i motionen.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2010:42) av Tomas Rudin och Hassan Said Mahamed (båda S) om "Satsning på ungdomar, fritid och nykterhet" anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i detta utlåtande.

Stockholm den 19 oktober 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Karin Wanngård* och *Olle Burell* (båda S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* och *Sara Pettigrew* (båda MP) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. också säga följande

Utvecklingen går åt fel håll vad gäller ungdomars droganvändning. Andelen niondeklassare som uppgivit att de någon gång har provat narkotika har ökat, detsamma gäller elever som har en mer problematisk konsumtion. Vi anser därför att slutsatsen att det görs tillräckligt mycket inte är godtagbar. Det är nödvändigt med ökade insatser och resurser som går till det förebyggande arbetet så som det föreslås i motionen.

För att förebygga ungas användande av alkohol och droger krävs att alternativen upplevs som attraktiva och naturliga. Aktiviteter ska därför inte bara arrangeras för unga, utan av dem. Stöd till ungas aktiviteter skapar i sig en stimulerande och trygg miljö, oavsett om det har nykterhet som specifikt syfte eller inte.

Unga övertygas inte om alkoholens negativa konsekvenser enbart av sina föräldrar, lärare och politiker, utan också av förebilder och trender. Det är därför särskilt viktigt att unga har stort inflytande i det förebyggande arbetet. För att få fram legitima och fungerande åtgärder måste diskussionen föras med unga, inte över deras huvuden. I det strategiska arbetet bör därför en dialog med ungdomsråd och besökare på ungdomsgårdar inkluderas.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Bifalla motionen.
2. Därutöver framföra följande

Först i år har den borgerliga majoriteten vaknat upp och förstått att staden måste agera mot det ökade narkotikamissbruket. Vänsterpartiet reagerade redan 2010 när vi såg resultaten från Stockholmsenkäten, som tydligt visade att narkotikan bitit sig fast bland Stockholms unga.

Vi delar motionärernas uppfattning att de drogförebyggande informationsinsatserna måste förstärkas liksom att det behövs fler drogfria ungdomsmiljöer, fler vuxna uppsökare och fältassistenter och att resurser måste avsättas att de vackra orden ska bli till handling.

Det är viktigt att vi gör rätt insatser, som baseras på kunskap, erfarenhet och forskning. Köns- och klassmönster behöver analyseras för att få bättre underlag för satsningar. Stadens Tobaks- Alkohol- och Narkotikapolitiska program måste följas upp genom ett batteri med åtgärder.

Insatser mot nyrekrytering av ungdomar och unga vuxna måste prioriteras. Alla stadsdelsnämnder ska ha preventionssamordnare, det räcker inte med kontaktpersoner. Vi vill också förstärka Maria Ungdom så att de kan vara ett kontinuerligt stöd i stadsdelsnämndernas förebyggande arbete. Kunskapen inom Maria ungdom är unik och vi vill att de ska bli ett nationellt kunskapscentrum.

ÄRENDET

I Stockholmsenkäten 2010 om ungdomars drogvanor framkommer att andelen pojkar som prövat narkotika ökar med tre procentenheter, från 18 till 21 procent, samtidigt som introduktionsåldern sjunker. Motionärerna Tomas Rudin och Hassan Said Mahamed (båda S) vill vända denna utveckling genom en satsning på ungdomar, fritid och nykterhet: ”Den svåra balansgång som alla ungdomar ska igenom sker idag med alldeles för litet stöd från vuxenvärlden. I princip riktas stödet till de ungdomar och familjer som redan drabbats av drog-användningens farligaste konsekvenser såsom förgiftning, överdoser och långvarigt missbruk”.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Det förebyggande arbetet är utomordentligt viktigt för att motverka ungdomars användning av tobak, alkohol och andra droger. Stadsledningskontoret tar brukarundersökningarnas resultat på största allvar. Stadens nämnder vidtar åtgärder för att motverka bland annat ett ökat användande av narkotika med Stockholms Tobaks-, Alkohol-Narkotiskapolitiska program, STAN-programmet, som grund.

Stadsledningskontoret menar att mycket av det som efterfrågas i motionen redan genomförs. Sedan år 2002 finns preventionssamordnare eller kontaktpersoner, som arbetar med dessa frågor, i alla Stockholms stads 14 stadsdelsnämnder. Dessa samordnare fungerar som resurspersoner för det lokala arbetet mot alkohol, tobak och andra droger. Arbetet sker i stor utsträckning i samarbete med föräldrar, skola och polis. Inom socialnämnden finns utvecklingsenheten där utvecklingen av det centrala drog- och brottsförebyggande arbetet i staden finns samlat. Enhetens huvudsakliga uppgift är att sprida kunskap om verkningsfulla metoder samt att stimulera till förebyggande arbete inom dessa områden.

I budget för 2011 nämns särskilt att förebyggande arbete för barn och ungdomar ska prioriteras i syfte att minska antalet individer som under sin uppväxt riskerar en ogynnsam utveckling. Det förebyggande arbetet mot missbruk ska särskilt inriktas mot

nyrekryteringen i åldern 12-25 år. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden har ett gemensamt ansvar för att tidigt upptäcka barn och ungdomar som riskerar att fara illa samt erbjuda lämplig hjälp.

Nämnderna gör idag ett gediget förebyggande arbete och arrangerar aktiviteter på skolloven, kollo och sommarjobb för barn och ungdomar. I varje stadsdelsnämnd finns drogfria träffpunkter där stadsdelsnämnderna kontinuerligt under året arrangerar en mängd olika aktiviteter och nämnderna gör även riktade insatser för att minska alkohol- och droganvändandet. Nämnderna når dessutom via ungdomsmottagningarna ett stort antal ungdomar. Ett stort antal konstgräsplaner planeras och byggs och staden har ett gott samarbete med stadens idrottsklubbar. Exempelvis har fältassistenter i Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd medverkat i ett övergripande projekt kring stadens idrottsarenor, ”Program Supporter”. Syftet var att identifiera och fånga upp ungdomar som har ett destruktivt beteende med våld, droger och alkohol vid fotbollsmatcher. Sedan år 2000 anordnar Stockholms stad också en av Europas största ungdomsfestivaler: Ung08-festivalen.

Ett mycket gott exempel för stadens drogförebyggande arbete är Östermalm stadsdelsnämnds projekt FUSSION- fräsch, ung, snygg, smart, intelligent och nykter som 2009 startade för att möta problemen med hög alkohol-, tobak- och drogkonsumtion bland östermalms ungdomar. Projektet som arbetar efter ÖPP (Örebro preventionsprogram) har bland annat haft föreläsningar för föräldrar och elever samt arbetat mycket med att identifiera risk- och skyddsfaktorer. Utvecklingen av ungas alkoholkonsumtion på östermalm mellan åren 2008 och 2010 som uppmätts i stockholmsenkäten går dock inte att statistiskt kopplas ihop med arbetet med FUSSION. Effekterna av projektet kan dock inte mätas på annat sätt och det går förstås inte heller att utesluta att FUSSION bidragit till den positiva utvecklingen.

Stadsdelsnämnderna bedriver också ett uppsökande arbete i miljöer där ungdomar samlas, samt tar aktivt ansvar för att få till stånd samverkan mellan olika lokala aktörer i syfte att bygga upp ett fungerande lokalt skydds nät.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 maj 2011 att hänvisa till tjänsteutlåtandet som svar på remissen och överlämna ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 maj 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Motionärerna lyfter fram viktiga frågor om stadens drogförebyggande arbete riktat till barn och ungdomar. Förvaltningen anser att staden har en bra struktur för detta arbete. För att nå ungdomar som prövar alkohol eller andra droger måste det finnas ett fungerande skyddsnet omkring dem i skolan och i lokalsamhället. Ett strukturerat samarbete mellan skola, socialtjänst, fritidsverksamheter, polis och frivilligorganisationer är avgörande. Intentionen måste alltid vara att sträva efter samarbete och dialog med ungdomarnas familjer. Ett utvecklat samarbete mellan olika instanser gör det lättare att nå ungdomar i riskzon eftersom det finns fler upparbetade kanaler. Undersökningar har visat att där det finns ett väl förankrat och genomtänkt ungdomsarbete påverkas ungdomars hälsa, drogvanor och riskbeteenden i positiv riktning.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 mars 2011 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning delar uppfattningen att det förebyggande arbetet är utomordentligt viktigt för att motverka ungdomars användning av tobak, alkohol och andra droger. Förvaltningen har en enhet för socialt uppsökande och förebyggande ungdomsarbete. Inom enheten finns fem fältassistenter, åtta medborgarvärdar och tjugo ungdomsvärdar, som alla har uppdrag att arbeta ute i området, besöka skolor, ungdomsverksamheter och föreningar med verksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med polis, skola och förskola har förvaltningens verksamhetsområden för social omsorg och förebyggande ungdomsinsatser bildat nätverket "Myndigheter i samverkan". Nätverkets utåtriktade arbete organiseras i områdesgrupper, en i varje stadsdel, som bland annat följer upp Stockholmsenkäten och arrangerar föreläsningar. Förvaltningens träffpunkter och ungdomsgårdar erbjuder drive-in-fotboll och annan spontanidrott varje helg för såväl flickor som pojkar. Under lov och speciella tillfällen samarbetar förvaltningens ungdomsverksamheter - fyra ungdomsgårdar och två träffpunkter för äldre ungdomar, samtliga drogfria - med lokala föreningar, däribland Verdandi och andra föreningar som arbetar för nykterhet. På så sätt kan också det drogförebyggande informationsarbetet stärkas.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 mars 2011 att som sitt yttrande till kommunstyrelsen överlämna detta tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Robert Lagergren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Linnea Ornstein m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen tar upp ett viktigt ämne om att alla barn och unga har rätt till en trygg och bra uppväxt, fri från tobak, alkohol och narkotika. Det kan dock inte styrkas att debutåldern när det gäller narkotika sjunker utan den ligger stabilt för både pojkar och flickor i år 9 samt år 2 på gymnasiet.

Att satsa på det förebyggande arbetet när det gäller barn och unga är oerhört viktigt. Det förebyggande arbetet behöver ske på såväl befolknings- som grupp- och individnivå. Samverkan mellan olika huvudmän har en central och viktig roll i arbetet med att förebygga och tidigt upptäcka riskbeteende hos barn och unga. Det är också viktigt att poängtera att det krävs fleråriga insatser för att uppnå ambitiösa mål inom det drog-förebyggande arbetet där resultatet inte alltid syns omedelbart. Vår bedömning är att det förebyggande arbetet bör starta så tidigt som möjligt för att undvika att barn och unga hamnar i antisocialitet.

De viktigaste förebyggarna är föräldrarna och här har stadsdelsnämnderna, lands-tinget och utbildningsnämnden ett viktigt uppdrag att erbjuda föräldrar generellt och riktat föräldrastöd. Det är även viktigt att erbjuda föräldrar arenor för att bygga nätverk mellan varandra och ge dem möjlighet att upprätta gemensamma överenskommelser gällande deras barn. När det gäller förskola och skola är det viktigt att stärka skyddsfaktorerna runt barnen. Detta kan ske genom att barnen är mer delaktiga och har inflytande i förskolans/skolans verksamhet, men även genom bland annat social emotionell träning. Detta stärker barnens självförtroende och självkänsla. Även att arbeta med trivsel samt likabehandlingsplanen är ett viktigt förebyggande arbete. Att förstärka de drog-förebyggande informationsinsatserna inom skolan kan ses som ett komplement till detta. Det är viktigt att ANDT (alkohol, narkotika, doping och tobak) arbetet vävs in i de olika skolämnen och belyser olika aspekter av droger och beroende. När det gäller denna form av undervisning behöver den utvecklas och skolorna behöver mer stöd i hur detta ska ske. Det är viktigt att konstatera att kunskap behövs för att hjälpa eleverna att fatta viktiga beslut som rör deras hälsa. Skolorna bör även ha utarbetade drog-förebyggande policys.

När det gäller drogfria träffpunkter i stadsdelarna erbjuder alla stadsdelar detta. Det är dock viktigt att innehållet i träffpunkternas verksamhet är meningsfull och stimulerande. De får inte vara enbart "värmestugor". En stimulerande och meningsfull fritid vet vi stärker en positiv social utvecklingsprocess hos barn och unga. När det gäller att förstärka mängden av vuxna uppsökare i områden där ungdomar vistas vet vi inte om det har effekt. Det är inte kvantiteten som är viktig utan kvaliteten i det arbete som

utförs. Även här är det viktigt att de vuxna uppsökare som finns i området har en god samverkan med barn och unga i fokus.

Förvaltningen ställer sig helt bakom förslaget om att avsätta särskilda pengar i stadens budget som anvisas till föreningslivet för att bygga kontinuerliga verksamheter för drogfria ungdomsmiljöer och nykterhet. Vi anser att det är viktigt att de får bidrag att bedriva sina egna verksamheter. Detta ger barnen och ungdomarna en möjlighet till ett rikare och mer mångfaldig fritid.

I Skärholmen arbetar vi med föräldrträffar på förskolorna. Vi erbjuder föräldrar stöd i form av Komet för både föräldrar till mindre barn och tonårsföräldrar. En del skolor erbjuder även generellt föräldrastöd samt möjligheter för föräldrar att skapa nätverk och upprätta eventuella överenskommelser mellan föräldrarna. Förskolorna och skolorna arbetar med social emotionell träning samt trivsel, delaktighet, likabehandlingsplan mm. Skolorna har tobakspolicys, utarbetade rutiner vid misstanke om droger mm.

Skärholmen har även en väl utvecklad samverkan mellan olika huvudmän inom stadsdelen med barn och unga i fokus. I dessa forum är det förebyggande arbetet en prioriterad fråga.

Vi har parklekar, mötesplatser, Ungdomens hus och träffpunkter för våra ungdomar som erbjuder meningsfulla verksamheter. De är självklart drogfria. I dagsläget arbetar fritidsenheten med att ta fram en tobakspolicy för alla dessa verksamheter. Alla dessa fritidverksamheter prioriterar även ungdomars delaktighet genom gårdsråd och ett ungdomsråd.

Fältassistenter arbetar med att skapa goda relationer till ungdomarna i stadsdelen via olika verksamheter och uppsökande verksamhet. De har ett mentorsprogram i syfte att öka antalet ungdomar som anammar en restriktiv attityd och uppvisar ett sunt beteende gentemot våld, tobak och droger.

Skärholmens stadsdelsnämnd har även beslutat att avsätta 50 000 kr för bidrag till barn- och ungdomsföreningar gällande unga personer folkbokförda i Skärholmen

Stadsdelen arbetar med tillgängligheten av tobak och folköl via tillsyn tillsammans med polisen. Detta arbete är oerhört viktigt för att barn och unga inte ska ges möjlighet att köpa tobak eller alkohol i butiker.

Skärholmens stadsdelsförvaltning har även en tobak, alkohol och drogförebyggande handlingsplan.

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget om en satsning på ungdomar, fritid och nykterhet.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 mars 2011 att överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av ledamoten Majvi Andersson m.fl. (S) och ledamoten

Sebastian Wiklund (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Sebastian Wiklund (V), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

När det gäller förvaltningens insatser för att motverka att ungdomar hamnar i drog-användning arbetar stadsdelsförvaltningen utifrån flera perspektiv.

Det gäller att begränsa tillgången av alkohol och droger såväl lokalt som regionalt. Målgrupperna för tillsyn och information är affärer, kända langare, äldre kamrater, äldre syskon, föräldrar, andra vuxna m.fl. Stadsdelsförvaltningen samarbetar i dessa frågor med föräldravandrare och polis.

Föräldraperspektivet

Familjer ska tidigt få stöd då de hamnar i svårigheter som konflikter mellan föräldrar eller mellan föräldrar och barn. Detta kan ske genom öppna förskolan eller genom särskilda föräldrautbildningar som Komet/föräldraverkstad och Nätverksmöten. Konflikter i hemmet är en av riskfaktorerna för ungdom att hamna i drogberoende.

Fritiden

Erbjuda utvecklande och kvalitativt fritidsutbud. Detta sker bl.a. genom Ungdomens hus i Solberga och mötesplatserna i Solbergaskolan och Johan Skytteskolan. Bra fritid är en av skyddsfaktorerna för ungdomar att hamna i missbruk.

Uppsökande arbete

Stadsdelsförvaltningens fältassistenter erbjuder stöd till de som befinner sig i riskzon för utanförskap genom sina kontakter med skolan och kontakter med ungdomar och deras familjer. En bra skolgång är en av skyddsfaktorerna.

Skolperspektivet

Fältassistenter har tillsammans med skolan utformat en struktur för information till föräldrar om alkohol och droger bl.a. genom Örebromodellen (ÖPP). Det handlar om att ge verktyg till föräldrar att skjuta upp ungdomars eventuella alkoholdebut åtminstone tills de fyller 18 år genom att informera om risk- och skyddsfaktorer när det gäller alkohol- och droganvändande. En skyddsfaktor för överkonsumtion eller missbruk av alkohol är en sen alkoholdebut i livet. Förvaltningen arbetar för närvarande med att ta fram en handlingsplan för det brott- och drogförebyggande arbetet tillsammans med skolan och polisen.

De drogfria miljöer och träffpunkter som finns i Älvsjö och organiseras av Älvsjö stadsdelsförvaltning är de två mötesplatserna och Ungdomens Hus.

Ungdomens hus är placerat i centrum av Älvsjö. Målet för verksamheten är att ungdomar genom aktivt deltagande och stort eget inflytande i aktiviteter ska öka sina egna personliga kompetenser och färdigheter. I det avses färdigheter i det som Ungdomens hus kan erbjuda i form av musik, dans, teater foto, film m.m. och färdigheter att samarbeta med andra och känna respekt för demokratiska principer.

Ungdomens hus kompletteras med *två mötesplatser* för de yngre och blivande tonåringarna. En mötesplats är förlagd i Solbergaskolans lokaler och den andra i Johan Skyttes skolas lokaler. På mötesplatserna är aktiviteterna mer inriktade på socialisering och umgänge med kamrater i det lokala området under trygga förhållanden.

Det uppsökande arbetet bland ungdomar bedrivs både på dag- och kvällstid av Nätverkshusets två fältarbetare. Det sker i nära samarbete med Ungdomens hus och närliggande skolor. Verksamheten är främst inriktad mot ungdomar som bedöms vara i riskzonen för att utveckla ett missbruksberoende och eller kriminellt beteende.

Mycket av det som motionärerna efterfrågar genomförs av förvaltningen i samarbete med föräldrar, skola och polis. Älvsjö stadsdelsnämnd har vidare avsatt 155 tkr i föreningsbidrag som kan ansökas av lokala föreningar som anordnar kulturaktiviteter eller organiserar andra former av aktiviteter riktade till barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning och äldre. Förvaltningen har därför inget att invända mot att särskilda pengar avsätts i stadens budget, som anvisas till föreningslivet för att bygga kontinuerliga verksamheter för drogfria ungdomsmiljöer och nykterhet.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller delvis förvaltningens utlåtande.
2. Socialnämnden rekommenderar fullmäktige att bifalla motionen.
3. Därutöver anføres följande.

Precis som socialförvaltningen själva påpekar så går utvecklingen åt fel håll vad gäller ungdomars droganvändning. Andelen niondeklassare som uppgivit att de någon gång har provat narkotika, samt elever som har en mer problematisk konsumtion, har ökat. Vi anser därför att socialförvaltningens slutsats om att det görs tillräckligt mycket inte är godtagbart. Vi vill istället se ökade insatser och resurser som går till det förebyggande arbetet så som det hänvisas i motionen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Robert Lagergren m.fl. (S) enligt följande.

Vi instämmer i förvaltningens förslag till tjänsteutlåtande men vill därutöver understryka; att vi anser att det är otroligt viktigt att stadens stadsdelar gör reella och hållbara satsningar för våra ungdomar.

Den socioekonomiska bakgrunden ska inte avgöra kvaliteten när det gäller ungdomarnas rätt till goda fritidsaktiviteter. Alla ungdomar ska ha rätt till drog- och alkoholfria miljöer och träffpunkter i samtliga stadsdelar. Vidare bör alla stadsdelar även ha tillräckligt många fritidsledare och fältassistenter som tillgodoser ungdomarnas behov och intressen. Goda förebilder i vårt samhälle med högkvalitativ utbildning kan man aldrig få för många av.

Vi vill också ytterligare uppmärksamma vikten av, att skola/socialtjänst/arbetsförmedling har ett samarbete för, att tidigt fånga upp de ungdomar som hoppat av gymnasiet och kan riskera att hamna i ett riskbeteende.

Ungdomarna är vår framtid och därför bör vi politiker ta beslut över att göra reella och hållbara satsningar för att förvalta deras behov och intressen.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Linnea Ornstein m.fl. (MP) enligt följande.

Vi godtar förvaltningens förslag men vill därutöver anföra följande.

För att förebygga ungas användande av alkohol och droger krävs att alternativen upplevs som attraktiva och naturliga. Aktiviteter ska därför inte bara arrangeras för unga, utan av dem. Stöd till ungas aktiviteter skapar i sig en stimulerande och trygg miljö, oavsett om det har nykterhet som specifikt syfte eller inte.

Unga övertygas inte om alkoholens negativa konsekvenser enbart av sina föräldrar, lärare och politiker, utan framförallt av förebilder och trender. Det är därför särskilt viktigt att unga har stort inflytande i det förebyggande arbetet. För att få fram legitima och fungerande åtgärder måste diskussionen föras med unga, inte över deras huvuden. I det strategiska arbetet bör därför en dialog med ungdomsråd och besökare på ungdomsgårdar inkluderas.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Majvi Andersson m.fl. (S) och ledamoten Sebastian Wiklund (V) enligt följande.

Att nämnden skulle bifalla motionen.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Sebastian Wiklund (V) enligt följande.

Vi instämmer i motionärens ambition att staden ska satsa på ungdomars fritid och nykterhet. Särskilt vill vi betona att det finns behov av att utveckla meningsfull fritid för unga i allmänhet och i synnerhet för unga under 15 år i Älvsjö. I Älvsjö finns två mötesplatser för unga under 15 år som inte är helgöppna vars verksamhet endast går ut på att ungdomar ska ha en plats att träffas på. Syftet är inte att ge unga möjligheter att utveckla personlig kompetens och färdigheter och introducera dem till ett demokratiskt deltagande. Vi tvivlar på om den typen av mötesplats kan sägas utgöra någon skyddsfaktor. Vi oroas därför att forskning visar att mötesplatser utan ordnad verksamhet kan öka negativa nätverksbildningar.

Det är också viktigt att lyfta in föreningslivet aktörer som skapar meningsfull fritid i Älvsjö och på så sätt bidrar till ökande skyddsfaktor bland unga i våra områden. Föreningslivet är ett viktigt komplement inte minst med tanke på att det är en begränsad andel ungdomar som går till kommunala mötesplatser medan föreningslivet fångar upp en bredare grupp unga. För stadsdelsnämnden gäller det därför att göra det attraktivt för kultur och idrottsföreningar som verkar i Älvsjö. Därför behövs bidragen till kultur och föreningsbidrag öka och därför behövs kultursekreterare finnas i Älvsjö.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2010:42

2010:42

**Motion av Tomas Rudin och Hassan Said Mahamed
(båda S) om satsning på ungdomar, fritid och nykterhet**
Dnr 325-2807/2010

Larmrapporterna avlöser varandra om Stockholms ungdomars droganvändning.

Ända sedan 2004, då drogvaneundersökningar i gymnasiets år 2 började (CAN), har användningen av narkotika legat relativt stabilt. Men i 2010 års undersökning är det fler pojkar som prövat narkotika. Andelen pojkar med narkotikaerfarenhet ökade med tre procentenheter, från 18 till 21 procent. I Stockholmsenkäten om ungdomars drogvanor i årskurs 9 finns en glädjande minskning av alkoholkonsumtionen, framförallt bland flickor, men istället mäter den en allärmerande ökning av narkotikaanvändningen. Introduktionsåldern sjunker och andelen som någon gång prövat narkotika ökar.

Det finns flera sätt att vända utvecklingen. Hos varje ung medborgare handlar det om att möta samhällets drogtillvända sociala mönster. Att skaffa sig ett förhållningssätt till den egna förmågan att balansera hälsorisker, ekonomiska risker och sociala risker. Det är många gånger ett vägval i fråga om umgänge, av att tillhöra eller bryta med gruppens beteende.

Denna svåra balansgång som alla ungdomar ska igenom sker idag med alldeles för litet stöd från vuxenvärlden. I princip riktas stödet till de ungdomar och familjer som redan drabbats av droganvändningens farligaste konsekvenser såsom förgiftning, överdoser eller långvarigt missbruk. Men den tröskel av självtillit som krävs hos varje individ för att våga säga nej eller skaffa sig ett måttligt förhållande till alkohol byggs inte av sig själv.

1. En viktig byggsten är naturligtvis information till ungdomar om alkohol och narkotikaanvändning. Idag sker detta i huvudsak via skolorna, men även via ideella föreningar som försöker nå ut till ungdomar med relevant information.

2. En annan byggsten är tillgången till drogfria zoner i uppväxtmiljön. Här är samhällets ansvar stort att organisera sådana miljöer. Staden behöver möta den ökande droganvändningen med en massiv satsning på alkoholfria alternativa fritidsmiljöer för ungdomar. I varje stadsdel bör det finnas någon form av social mötespunkt som är drogfri. Drogfria fester bör anordnas i stor omfattning på helger i olika delar staden. Meningsfull fritid utan droger ska vara lättillgänglig för alla ungdomar i staden. Fritidsledare och uppsökande personal såsom fältassistenter och andra vuxna ska finnas tillgängliga i varje område där ungdomar vistas.
3. En tredje byggsten är att förstärka de föreningar och organisationer som vill arbeta för ökad nykterhet. Särskilda pengar bör avsättas i stadens budget anvisade till föreningslivet att användas för att bygga kontinuerliga verksamheter för drogfria ungdomsmiljöer och nykterhet. Att främja nykterhet i dessa sammanhang ska vara en uttalad ambition. Att förstärka nykterhet bland ungdomar ska framförallt ses som ett sätt att skapa fler förebilder och att öka antalet drogfria zoner för de som vill eller behöver leva sina liv helt skild från alkoholtillvänd kultur.

Vi föreslår att kommunfullmäktige beslutar att

1. förstärka de drogförebyggande informationsinsatserna till barn och unga medborgare
2. organisera drogfria miljöer, träffpunkter i samtliga stadsdelar
3. förstärka mängden vuxna uppsökare såsom fältassistenter, fritidsledare och andra i de områden där ungdomar vistas
4. särskilda pengar avsätts i stadens budget, som anvisas till föreningslivet för att bygga kontinuerliga verksamheter för drogfria ungdomsmiljöer och nykterhet.

Stockholm den 13 december 2010

Tomas Rudin

Hassan Said Mahamed